

Конвенција 161 о службама медицине рада («Службени лист СФРЈ» - Међународни уговори», број 14/89)

**МЕДИЦИНА РАДА
У ФУНКЦИЈИ ЗАШТИТЕ РАДНИКА НА РАДУ**

Уводне напомене

Конвенције, програми, прокламације и сл. међународни акти, када их прихвате државе, постају међународни уговори, којима се гарантује минимум обавеза. Државе које прихвате ове обавезе слободне су да и саме обезбеде много шире стандарде и то многе чине.

Од наведених аката у нашој земљи је, за сада, ратификована Међународна конвенција о службама медицине рада, број 161.

КОНВЕНЦИЈА 161

КОНВЕНЦИЈА О СЛУЖБАМА МЕДИЦИНЕ РАДА

Генерална конференција Међународне организације рада, коју је у Женеви сазвао Административни савет Међународног бироа рада, састала се 7. јуна 1985. године на свом 71. заседању,

- имајући у виду да је заштита радника од обољења и болести и повреда на раду један од задатака Међународне организације рада на основу његовог Устава,

- с обзиром на релевантне међународне конвенције и препоруке о раду у овој години, посебно на Препоруку о заштити здравља радника из 1953; Препоруку о служби медицине рада 1959; Конвенцију о представницима радника из 1971, као и Конвенцију и Препоруку о безбедности на раду и здрављу радника, из 1981, којима се установљавају принципи националне политике и деловања на националном плану,

- пошто је одлучила да усвоји извесне предлоге везане за службу медицине рада, која је четврта тачка дневног реда заседања,

- пошто је одлучила да се ови предлози формулишу у облику међународне конвенције,

- усвојила је 26. јуна 1985. године следећу конвенцију, која ће се звати Конвенција о службама медицине рада, 1985.

ДЕО I - ПРИНЦИПИ НАЦИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Члан 1.

У смислу ове Конвенције:

а) израз «служба медицине рада» означава службу којој су поверене првенствено превентивне функције и која је задужена за давање савета послодавцима, радницима и њиховим представницима у погледу:

- потребних услова за стварање и одржавање безбедне и здраве радне средине која омогућава оптимално физичко и ментално здравље на раду,

- прилагођавања рада способностима радника имајући у виду стање њиховог физичког и менталног здравља,

б) израз «раднички представници у предузећу» означава лица која су као таква призната на основу националног закона или праксе.

Члан 2.

У светлости националних услова и праксе и у консултацији са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, тамо где оне постоје, свака чланица мора да утврди, спроводи и повремено преиспитује јединствену националну политику везану за службе медицине рада.

Члан 3.

1. Свака чланица се обавезује да ће постепено развијати службе медицине рада за све раднике, укључујући оне у јавном сектору и у производним задругама, у свим привредним гранама и у свим предузећима. Предузете мере службе медицине рада би требало да одговарају и да буду прилагођене специфичним ризицима у предузећима.

2. Ако се не могу одмах формирати службе медицине рада у свим предузећима, свака чланица ће у консултацији са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, где оне постоје, израдити планове ради њиховог увођења.

3. Свака чланица о којој се ради ће у првом извештају о примени Конвенције који треба да поднесе у складу са чланом 22. Устава Међународне организације рада, навести планове које је израдила у складу са ставом 2. овог члана и изложити, у каснијим извештајима, напредак који је остварен у њиховом примењивању.

Члан 4.

Надлежни орган ће да консултује најрепрезентативније организације послодаваца и радника, где оне постоје, о мерама које треба предузети у циљу примене одредаба ове Конвенције.

ДЕО II - ФУНКЦИЈЕ

Члан 5.

Осим одговорности сваког послодавца за здравље и безбедност радника које запошљава и водећи рачуна о неопходности да радници учествују у одлучивању о свему што се односи на здравље и безбедност на раду, службе медицине рада ће имати оне од следећих функција које одговарају и које су прилагођене професионалним ризицима у дотичном предузећу:

1. идентификација и процена ризика од штетности по здравље на радном месту,
2. надгледање фактора у радној средини и радном процесу који могу да угрозе здравље радника, укључујући санитарне уређаје, ресторане и станове, у условима када их послодавац обезбеђује,
3. давање савета о планирању и организацији рада, укључујући обликовање радног места, о избору, одржавању и стању машина и друге опреме и о супстанцама које се користе при раду,
4. учествовање у изради програма за побољшање начина рада, као и тестирању и процени нове опреме са здравственог аспекта,
5. давање савета у области здравља, безбедности, хигијене рада, ергономије, као и у погледу личних и колективних заштитних средстава,
6. праћење здравственог стања радника у односу на рад,
7. континуирано унапређење прилагођености рада радницима,
8. узимање учешћа у мерама стручне рехабилитације,
9. сарадња у информисању, стручном оспособљавању и образовању у области медицине рада, хигијене рада и ергономије,
10. организовање прве помоћи и хитних интервенција,

11. учествовање у анализи повреда на раду и професионалних обољења.

ДЕО III - ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 6.

Ради увођења Службе медицине рада (СМР) донеће се:

1. закони и прописи, или
2. колективни споразуми или други споразуми између заинтересованих послодаваца и радника, или
3. ће се на било који начин који одобри надлежни орган након консултовања представничких организација заинтересованих послодаваца и радника увести и таква служба.

Члан 7.

1. Службе медицине рада се могу организовати, према случају, било као службе које опслужују само једно предузеће или као службе које опслужују више предузећа према потреби.
2. Службе медицине рада у складу са националним условима и праксом, могу организовати:

- а) заинтересована предузећа или групе предузећа,
- б) јавне органе или државне службе,
- в) установе социјалне заштите,
- г) сваки други орган кога овласти надлежни орган,
- д) комбинацију горе наведених субјеката.

Члан 8.

Послодавац, радници и њихови представници, где постоје, ће сарађивати и учествовати у спровођењу организационих и других мера које се односе на службу медицине рада, на равноправној основи.

ДЕО IV - УСЛОВИ ФУНКЦИОНИСАЊА

Члан 9.

1. У складу с националним законодавством и праксом, СМР требало би да буду мултидисциплинарне. Састав запослених мора да се одређује у зависности од природе задатака које треба извршавати.
2. СМР ће извршавати своје задатке у сарадњи са осталим службама у предузећу.
3. Предузеће се мере, у складу са националним законодавством и праксом, како би се обезбедила одговарајућа сарадња и координација између СМР и осталих органа који се баве здравственим услугама.

Члан 10.

Особље службе медицине рада у односу на функције набројане у члану 5. ће имати потпуну професионалну независност у односу на послодавце, раднике и њихове представнике, када постоје.

Члан 11.

За особље у СМР зависно од природе задатака које треба извршити, надлежни орган ће, у складу са националним законодавством и праксом, утврдити потребне квалификације.

Члан 12.

Праћење здравственог стања радника на раду не сме да доведе до смањивања њихове зараде; мора да буде бесплатно и да се колико год је то могуће, обавља у радно време.

Члан 13.

Сви радници морају да буду информисани о здравственим опасностима на раду.

Члан 14.

СМР морају бити обавештене од стране послодавца и радника о свим факторима у радној средини за које знају или сумњају да могу неповољно да се одразе на здравље радника.

Члан 15.

СМР морају бити информисане о учесталости обољења међу радницима и одсутности с посла из здравствених разлога како би били у могућности да утврде да ли постоји веза између повода болести или одсутности и опасности по здравље које могу бити присутне на радном месту. Од особља службе медицине рада послодавци не могу тражити да пруже доказе о основаности разлога за одсуство с посла.

ДЕО V - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16.

Национално законодавство или прописи ће одредити орган или органе одговорне за надзор над радом и саветодавну помоћ СМР од тренутка када се оне уведу.

Члан 17.

Формалне ратификације ове Конвенције биће саопштене Генералном директору Међународног бироа рада, који ће их регистровати.

Члан 18.

1. Ова Конвенција ће обавезивати само чланице Међународне организације рада чија је ратификација регистрована од стране Генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу двадесет месеци након што Генерални директор региструје њену ратификацију од стране два члана.

3. Након тога, ова Конвенција ступиће на снагу за сваку чланицу дванаест месеци од дана када њена ратификација буде регистрована.

Члан 19.

1. Свака чланица која је ратификовала ову Конвенцију може је отказати по истеку времена од десет година од дана првобитног ступања на снагу Конвенције, актом достављеним Генералном директору Међународног бироа рада који га региструје. Отказивање ће ступити на снагу тек годину дана од дана његове регистрације.

2. Свака чланица која је ратификовала ову Конвенцију која, у року од годину дана након истека десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу, не искористи могућност отказивања која је предвиђена у овом члану, обавезује се за нови период од десет година и, након тога, може отказати Конвенцију по истеку сваког периода од десет година, под условима предвиђеним у овом члану.

Члан 20.

1. Генерални директор Међународног бироа рада упознаће све чланице Међународне организације рада са регистрацијом свих ратификација и отказивања који му буду доставиле чланице Организације.

2. Упознајући чланице Организације са регистрацијом друге ратификације која му буде саопштена, Генерални директор ће скренути пажњу чланицама Организације на датум ступања на снагу ове Конвенције.

Члан 21.

Генерални директор Међународног бироа рада ће доставити Генералног секретару Уједињених Нација, ради регистрације, у складу са чланом 102. Повеље Уједињених Нација, комплетна обавештења у погледу свих ратификација и отказивања која је регистровао у складу са претходним члановима.

Члан 22.

Увек када се буде сматрало неопходним, Административни савет Међународног бироа рада ће поднети Генералној конференцији извештај о примени ове Конвенције и размотрити пожељност уношења у дневни ред Конференције питања потпуног или делимичног ревидирања Конвенције.

Члан 23.

1. У случају да Конференција усвоји нову Конвенцију којом се ова Конвенција потпуно или делимично ревидира и ако новом Конвенцијом није другачије предвиђено:

а) ратификација од стране једне чланице нове Конвенције којом се врши ревизија самим тим, повлачи тренутни отказ ове Конвенције, без обзира на одредбе члана 19, ако и када нова Конвенција којом се врши ревизија ступа на снагу;

б) од дана ступања на снагу нове Конвенције којом се врши ревизија, ова Конвенција престаје да буде отворена чланицама за ратификацију.

2. Ова Конвенција остаће у сваком случају на снази у свом садашњем облику и садржини за оне чланице које су је ратификовале а нису ратификовале Конвенцију којом се врши ревизија.

Члан 24.

Текстови ове Конвенције на француском и енглеском језику су једнако пуноважни.

Претходни текст аутентичан је текст Конвенције коју је по свим прописима усвојила Генерална конференција Међународне организације рада на својој седамдесет и првој седници одржаној у Женеви закљученој 27. јуна 1985. године.